

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2015|037 VAN 20 AUGUSTUS 2015
OVER DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 16 JUNI 2015 OVER DE
DEFINITIEVE BESCHERMING ALS DORPSGEZICHT VAN HET DORPSPLEIN VAN MOERZEKE MET
OMGEVING EN DE DEFINITIEVE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET GEOGRAFISCH
PAKKET HAMME

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 10 september 2015 volgend advies uit:

1. Situering adviesvraag. De VCOE ontving op 16 juni 2015 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over 18 beschermingsdossiers in de gemeente Hamme.

Het betreft enerzijds de bescherming als dorpsgezicht van het beboomd en gekasseid dorpsplein van Moerzeke en omgeving. De muziekkiosk, de parochiekerk Sint-Martinus en de herenhuizen te Dorp 26 en 28 worden bijkomend beschermd als monument.

Daarnaast worden ook zes wegkapellen (de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkapel, de Onze-Lieve-Vrouwekapel met Onze-Lieve-Vrouw met Kindbeeld, de Onze-Lieve-Vrouw ter Noodkapel met lindebomen, de Sint-Jozefkapel met vier lindebomen, de Sint-Jozefkapel met lindeboom, de Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkranskapel met lindeboom) alsook de Grafkapel priester Poppe met bijhorend Pius X-domein beschermd als monument.

Vervolgens worden nog volgende zes woningen beschermd: het 16de-eeuws 'Spaans Hof', de Villa Drijgoten, het Brouwershuis Van Bogaert, de Woning Van Haver, de Touwfabrikantenwoning, het Herenhuis Engelbeen.

De VCOE vindt het positief dat een uitgebreid dossier voor advies werd voorgelegd aan de commissie. Zowel de diverse documenten in het kader van de voorlopige bescherming als de definitieve bescherming maken deel uit van het adviesdossier.

De commissie merkt evenwel op dat in alle dossiers de definitieve afbakeningsplannen ontbreken. Uitspraken betreffende de afbakening zijn daarom gebaseerd op de afbakeningsplannen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten inzake de voorlopige bescherming.

De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de definitieve bescherming met name de ministeriële besluiten tot bescherming, de verslagen van het agentschap Onroerend Erfgoed en de beschermingsvoorstellen. Achtereenvolgens gaat de commissie in op de erfgoedwaarde (par. 3), de afbakening (art. 4), de erfgoedbeschrijvingen (par. 5 en par. 6), het openbaar onderzoek (par. 7), de lijst van cultuurgooderen (par. 8) en de eindconclusie (par. 9). Voorafgaand formuleert de commissie evenwel nog een algemene bemerking bij de voorliggende beschermingsdossiers.

2. Algemene bemerking. Het beschermingsdossier verduidelijkt dat Hamme werd geïnventariseerd in de periode 2005-2006. De inventaris van het bouwkundig erfgoed van Hamme telt 426 relictten. Tot op heden telt Hamme 15 beschermde monumenten, 1 dorpsgezicht en 3 beschermde landschappen. Het beschermingsdossier stelt verder: 'de

overzichtsinventaris van het systematisch geïnventariseerd architecturaal patrimonium met mogelijk bijhorend landschappelijk kader, laat toe dit onroerend erfgoed te evalueren volgens de criteria bepaald in het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten. Gebaseerd op deze inventaris heeft het agentschap een geografisch pakket opgemaakt dat een selectie bevat van nog te beschermen monumenten te Hamme waarvan het behoud van algemeen belang wordt geacht. Het agentschap benadrukt dat de huidige selectie niet uitsluit dat in de toekomst nog ander onroerend erfgoed van Hamme voor bescherming in aanmerking komt.

Het is voor de commissie onduidelijk hoe de selectie van de 20 monumenten tot stand is gekomen. Zo zijn bijvoorbeeld belangrijke relictten die aansluiten bij het dorpsgezicht van Moerzeke niet opgenomen in de voorliggende beschermingen. Het betreft onder meer een ensemble van winkelhuis en vier burgerhuizen langsheen de Sint-Baafswijk en grenzend aan het dorpsgezicht.

3. Erkenning erfgoedwaarden. De commissie erkent de erfgoedwaarde van de 6 wegkapellen met inbegrip van de bijhorende cultuuroederen en (indien aanwezig) lindebomen. Lindebomen zijn traditioneel voor een christelijke cultusplaats en maken daarom deel uit van de bescherming. De kapellen zijn een herkenbare materiële getuige van de volksreligieuze praktijk uit de 18de en 19de eeuw. Voor de Onze-Lieve-Vrouwekapel met Kindbeeld (9) moet opgemerkt worden dat deze in rococostijl vervaardigd is, wat zeer zeldzaam is. In de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed zijn slechts twee rococokapellen opgenomen. De barokke Sint-Jozefkapel (11) is eveneens uiterst zeldzaam omdat deze wegkapel meer dan 300 jaar in authentieke staat bewaard werd. De Sint-Jozefskapel met één lindeboom (12) laat zich opmerken door haar bijzondere en zeldzame vormgeving. De kapel is gebouwd op een achthoekige plattegrond met een omlopende zuilengaanaderij voorzien van driehoekige frontons.

De commissie erkent ook de erfgoedwaarde van de grafkapel van de zaligverklarde priester Poppe (7) die als mausoleum en als bedevaartsplaats werd gebouwd op het beboste Pius-X domein. Deze groene omgeving maakt wezenlijk deel uit van het bedevaartsoord en ondersteunt de erfgoedwaarden van de kapel. Op het domein staan enkele oude zomereiken met botanische waarde. Zowel de plattegrond met voortuintjes, tuilmuren en buitenaltaar als de architectuur van de grafkapel zijn uiterst origineel en modernistisch. De dynamische en kunstzinnige naoorlogse architectuur omvat gevelhoge grote glasramen en is een zeldzaam voorbeeld van dit type religieus bouwkundig erfgoed. De glasramen en het koor van de kapel zijn tekenend voor het interieur. Op het verhoogde koor staat een monoliet stenen hoofdaltaar.

De commissie erkent verder de erfgoedwaarde van de acht herenhuizen of villa's. Dorp 26 met voortuin (5) en Dorp 28 met dienstgebouw en uitgestrekte historische landschapstuin (6) zijn neoclassicistische herenhuizen daterend uit de 19de eeuw; de eerste bouwfase gaat terug op 18de eeuwse sites. De andere vijf woningen zijn directeurswoningen en getuigen van het nijverheidsverleden van Hamme. Zo getuigt het voormalige brouwershuis Van Bogaert met tuin (15) van de bierbrouwnijverheid in Hamme. Het eclectische herenhuis Engelbeen met inbegrip van het dienstgebouw en de tuin (18) is een totaalproject waarbij de interieuraankleding afgestemd op het exterieur werd ontworpen. Ook het bijhorende dienstgebouw, de ommuurde grote landschapstuin en hekwerk corresponderen stilistisch met het herenhuis. De woning Van Haver (16), gebouwd in eclectische stijl, kadert in de stedenbouwkundige ontwikkeling van de Kapellestraat. Ook de Touwfabrikantenwoning (18) is bepalend voor het straatbeeld. De interieuraankleding is kwalitatief afgewerkt en authentiek bewaard. De deels bewaarde spinbaan is, ondanks de slechte staat, een zeldzaam industrieel relict van de touwindustrie in Hamme. De voormalige aannemerswoning Villa Drijgoten (14) is historisch verbonden met de eind 19^e-begin 20ste

eeuwse rechttrekking van de Schelde. De bijhorende omhaagde hoger- en lagergelegen landschapstuinen staan met elkaar in verbinding via een decoratief uitgewerkte authentieke en uitzonderlijke brug in gewapend beton. De commissie vindt het positief dat de brug, beide tuinen en de daartussen gelegen openbare weg samen opgenomen worden voor bescherming. De integratie van de openbare weg in de bescherming zorgt ervoor dat het karakter van de gehele site en de unieke uitstraling van de brug bewaard blijven, zonder dat de publieke doorgang naar het achtergelegen openbare domein verhinderd wordt.

De commissie erkent de erfgoedwaarde van het Spaans Hof met inbegrip van de site met walgrachten, schuur en stal. Het is een zeldzaam en goed herkenbaar voorbeeld van een 16de eeuwse herenwoning in landelijke context. De enkelvoudig omgrachte site met walgrachten is een betekenisvolle getuigenis voor de occupatiegeschiedenis uit de late middeleeuwen in de Scheldevallei. Verschillende karakteristieke elementen van het oorspronkelijk interieur zijn grotendeels bewaard gebleven.

Tot slot erkent de commissie ook de erfgoedwaarde van het beboomde en gekasseide dorpsplein van Moerzeke met omgeving en de daarop gelegen Sint-Martinuskerk en muziekkiosk. De driehoekige vorm van het dorpsplein is kenmerkend voor een middeleeuws dorpsplein, gelegen aan een kruispunt van oude wegen. Het dorpsgezicht omvat verschillende beeldbepalende gebouwen. Deze vertonen een diversiteit aan bouwperiodes en woningtypes. Het gaat o.a. over de Kapel Heilig Hart van Jezus en het gedenkteken opgericht in 1936 naar aanleiding van 11 november.

Het dorpsplein vormt het historisch kader voor drie reeds beschermde monumenten: de voorgevel van de Sint-Martinuskerk, het oude gemeentehuis en de pastorie. De bescherming van de Sint-Martinuskerk wordt uitgebreid naar de volledige parochiekerk met inbegrip van het ommuurde kerkhof en de bijbehorende cultuuroederen. De commissie vindt het positief dat de parochiekerk in haar geheel, met inbegrip van het interieur en cultuuroederen en het volledige exterieur met kerkhof beschermd wordt. De kiosk in Moerzeke, opgericht begin 20ste eeuw op initiatief van de gemeentelijke overheid, is een representatief en goed herkenbaar exemplaar voor dergelijk cultuurhistorisch waardevol gebouwtype. Haar ligging op het dorpsplein bevestigt de historische openbare functie van dat plein.

4. Afbakening beschermde monumenten en dorpsgezicht. De commissie staat tevens positief ten aanzien van de voorgestelde afbakening van de beschermde monumenten, zoals vastgelegd op de bijgevoegde plannen aan de voorlopige ministeriële besluiten, en formuleert hierna enkele specifieke bemerkingen bij de afbakening van het beboomd en gekasseid dorpsplein van Moerzeke en omgeving, de beide herenhuizen (Dorp 26 en 28) en het Brouwershuis.
 - a. Met betrekking tot de afbakening van het beschermd dorpsgezicht vraagt de commissie te verduidelijken waarom de 'kasteelsite van Moerzeke' niet opgenomen is binnen het beschermd dorpsgezicht. Het beschermingsbesluit verwijst enkel naar *'de belendende beeldbepalende bakstenen hekpijlers met hekwerk die als inkompartij historisch verbonden zijn met de kasteelsite van Moerzeke en het Pius X-bedevoortsoord en het dorpsplein vanouds begrenzen.'*
 - b. De commissie stelt bovendien vast dat met voorliggende beschermingsbesluiten er voor geopteerd werd om bovenop de bescherming van het dorpsgezicht van Moerkerke tevens enkele monumenten die deel uitmaken van dit beschermd dorpsgezicht te gaan beschermen als monument. Het betreft de herenhuizen Dorp 26 en Dorp 28, de muziekkiosk en de Sint-Martinuskerk. De commissie vraagt om de impact en de mogelijke meerwaarde van deze overlappingen inzake beschermingen verder te duiden.

- c. Het is bovendien niet steeds duidelijk wanneer voor een overlapping wordt geopteerd. Zo verwijst de commissie naar de beide herenhuizen (Dorp 26, Dorp 28) die opgenomen zijn in het beschermd dorpsgezicht en die tevens beschermd worden als monument. Voor Dorp 26 wordt de achterliggende tuin (inclusief tuinpaviljoen) niet meegenomen in de bescherming als monument maar wel in het beschermd dorpsgezicht. In het inhoudelijke dossier wordt aangegeven dat de tuin grotendeels ingeboet heeft aan authenticiteit en daarom niet als te beschermen monument wordt opgegeven. Toch bevat deze nog enkele restanten van de vroegere tuinaanleg, met name een boogbrugje met decoratieve ijzeren leuningen en een hoog achthoekig tuinpaviljoen gebouwd in 1877. Op de blinde bepleisterde binnenwanden zijn vijf omlijste landschapsschilderingen aangebracht gedateerd 1925 en gesigneerd I. Bergmans. De tuin met paviljoen wordt daarentegen wel opgenomen in het te beschermen dorpsgezicht van Moerzeke omdat deze samen met het huis beeldbepalend zou zijn voor het dorpsgezicht. Voor Dorp 28 wordt de grote achtertuin wel meegenomen in de bescherming als monument en ook in de bescherming als dorpsgezicht.
- d. Tot slot heeft de commissie ook bedenkingen bij de afbakening van het Brouwershuis Van Bogaert. De bescherming tot monument omvat het gebouw met inbegrip van de tuin, maar exclusief de fragmentair bewaarde voormalige brouwerij die ten zuiden aan de tuin grenst. Het inhoudelijke dossier geeft echter aan dat deze achterliggende brouwerij vroeger bij de brouwerswoning hoorde. Er worden verder geen argumenten aangevoerd waarom de brouwerij niet mee opgenomen wordt. Het feit dat deze slechts fragmentair bewaard is en op een ander perceel ligt, zijn onvoldoende doorslaggevend als argument voor niet-opname. In het geval van de touwfabrikantenwoning werd de achterin gelegen spinbaan wel mee ter bescherming wordt opgenomen. Deze spinbaan is net als de brouwerij getuige van het nijverheidsverleden van Hamme en werd ook slechts gedeeltelijk bewaard.
5. Ministerieel Besluit: artikel 1. De commissie ondersteunt in alle dossiers artikel 1 van het ministerieel besluit waarin de erfgoedwaarde van de beschermde monumenten wordt omschreven (zie onderstaande tabel).

Alle monumenten en het dorpsgezicht worden beschermd omwille van hun historische in casu architectuurhistorische waarde.

Voor de zes wegkapellen wordt tevens de volkskundige waarde beschreven. De Onze-Lieve-Vrouwekapel met Kindbeeld wordt ook beschermd omwille van de artistieke waarde. Het gepolychromeerde en gekroonde lindehouten Onze-Lieve-Vrouw met Kindbeeld getuigt van een hoge artistieke waarde.

De grafkapel priester Poppe wordt beschermd wegens de historische (in casu architectuurhistorische), artistieke, wetenschappelijke en sociaal-culturele waarde. Het parkbos omvat enkele zeer oude fraaie zomereiken met een botanische waarde.

Het dorpsgezicht, de muziekkiosk, het herenhuis te Dorp 26 en de Villa Drijgoten worden beschermd wegens de historische (in casu architectuurhistorische) en sociaal-culturele waarde. De Sint-Martinus parochiekerk en het herenhuis te Dorp 28 worden beschermd wegens de historische (in casu architectuurhistorische), artistieke en sociaal-culturele waarde. De Touwfabrikantenwoning ten slotte wordt beschermd wegens de historische (in casu architectuurhistorische) en industrieel-archeologische waarde.

	Historische	Architectuurhistorische	Cultuurhistorische	Artistieke	Sociaal-culturele	Volkskundige	Industrieel-archeologische	Wetenschappelijke
Dorpsplein van Moerzeke	x	X			x			
Muziekkiosk	x	X			x			
Parochiekerk Sint-Martinus	x	X		x	x			
16 ^{de} -eeuws 'Spaans Hof'	x	X						
Herenhuis Dorp 26	x	X			x			
Herenhuis Dorp 28	x	X		x	x			
Grafkapel priester Poppe	x	X		x	x			x
O.L.V. van Bijstandkapel	x	X				x		
O.L.V. kapel met Kindbeeld	x	X		x		x		
O.L.V. ter Noodkapel en lindes	x	X				x		
Sint-Jozefkapel met 4 lindebomen	x	X				x		
Sint-Jozefkapel en lindeboom	x	X	x			x		
Kapel O.L.V. Rozenkrans	x	X				x		
Villa Drijgoten	x	X			x			
Brouwershuis Van Bogaert	x	X						
Woning Van Haver	x	X						
Touwfabrikantenwoning en tuin	x	X					x	
Herenhuis Engelbeen	x	X			-			

6. Artikel 2 van het ministerieel besluit geeft telkens een uitvoerige beschrijving van het algemeen belang dat de beschermingen verantwoordt. De commissie ondersteunt de vermelde beschrijvingen van de aangegeven historische, architectuurhistorische, artistieke, wetenschappelijke, volkskundige, sociaal-culturele en/of industrieel-archeologische waarden (zie ook voorgaande paragraaf).

De commissie merkt wel op dat er in verschillende dossiers echter nog aanpassingen of toevoegingen kunnen worden gedaan die de kwaliteit van de betrokken ministeriële besluiten ten goede zullen komen.

- Zo suggereert de commissie voor de muziekkiosk nog expliciet vermelding te maken van de zeldzaamheid van de kiosk. Hoewel vroeger bijna elk dorp een muziekkiosk bezat, omvat de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed er momenteel slechts 25 in heel Vlaanderen.
- Voor de parochiekerk van Sint-Martinus suggereert de commissie om volgende vermelding aan het ministerieel besluit toe te voegen: *'Het ommuurde kerkhof maakt integraal deel uit van het te beschermen geheel. Het kerkhof bevat verschillende oude en waardevolle graftekens. De toegangen worden gevormd door monumentale arduinen vierkante pijlers met bolbekroning.'*
- De commissie merkt daarnaast ook op dat in enkele ministeriële besluiten de beschrijving of vermelding van het interieur ontbreken. Het is onduidelijk of het hier een bewuste keuze dan wel een vergissing betreft. De interieurs van de betrokken monumenten maken volgens de inhoudelijke dossiers wel nadrukkelijk deel uit van de

bescherming. De commissie suggereert dan ook hierover de nodige vermeldingen aan het ministerieel besluit toe te voegen. Bij het herenhuis met voortuin en hek te Dorp 26 kunnen volgende elementen nog vermeld worden: *'de brede gang met supraporta in reliëf boven beide voorste salondeuren, de dubbele salondeuren met polychroom beschilderde neoclassicistische decoratie, de centrale rozet in reliëf op het plafond van de salon en de met een gekleurd glas-in-loodraam met bloemenvaasmotief versierde keukendeur en bovenlicht.'* Wat de Villa Drijgoten betreft moet er nog vermelding worden gemaakt van de specifieke indeling van de kelderverdieping in meerdere kelders, de structuur en traditionele binnenindeling van de villa, de mozaïekvloer in de inkom, de marmeren schouwmantels, de originele binnendeuren en het deurbeslag.

- Voor wat betreft de bescherming van het dorpsgezicht van Moerzeke merkt de commissie op dat de afbakening gebouwen bevat met gradaties wat betreft de mate waarin deze beeldbepalend zijn voor het dorpsgezicht. Deze gradaties zijn echter niet eenduidig uit het inhoudelijk dossier af te leiden. Zo zijn er gebouwen waarvan noch in het ministerieel besluit, noch in het beschermingsvoorstel beschrijvingen worden gegeven. Deze worden echter wel opgesomd in de adreslijst van op te nemen percelen, maar dus zonder opgave van de reden waarom zij ook integraal deel zouden uitmaken van het dorpsgezicht. Het betreft onder meer Dorp 30 en Dorp 7. Aanvullend merkt de commissie op dat bepaalde gebouwen die liggen binnen het afbakeningsgebied van het beschermd dorpsgezicht niet vermeld worden in de oplistings onder artikel 1 noch in de rest van het beschermingsdossier (vb. Dorp 13 en Dorp 15).

7. Lijst van cultuurgoederen. Verder merkt de commissie op dat er ook in de lijsten van cultuurgoederen die deel uitmaken van de beschermingen als monument verschillende aanvullingen wenselijk zijn.

Ten eerste merkt de commissie op dat voor alle wegkapellen - met uitzondering van de Sint-Jozefkapel met 4 lindebomen - een lijst van cultuurgoederen mee opgenomen is in de bescherming. Het is voor de commissie niet duidelijk waarom een dergelijke lijst met cultuurgoederen niet opgenomen werd in het ministerieel besluit voor de Sint-Jozefkapel met 4 lindebomen. De commissie verwijst naar het beschermingsvoorstel voor deze kapel waar onder de hoofding 'interieur' onder meer sprake is van het Barok gemarmerd houten portiekaltaar voorzien van antependium geschilderd op doek met letters S en J van Sint-Jozef.

Bijkomend suggereert de commissie om voor de Sint-Jozefkapel met lindeboom en de Onze-Lieve-Vrouw ter noodkapel telkens ook het altaar in de lijst van cultuurgoederen op te nemen. Deze altaren worden immers omschreven als onlosmakelijk verbonden met de betrokken kapellen. Bij de andere kapellen (Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandskapel, Kapel Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans) zijn de altaren wel in de lijst van cultuurgoederen opgenomen, zowel in de ministeriële besluiten als in de beschermingsvoorstellen.

De commissie merkt op dat de lijst van cultuurgoederen opgenomen in het ministerieel besluit betreffende de Onze-Lieve-Vrouw van bijstandskapel zes stuks omvat; terwijl het beschermingsvoorstel specifieke beheerdoelstellingen opgeeft voor zeven cultuurgoederen. In de lijst van het ministerieel besluit wordt het houten altaar niet meer apart vermeld maar wel vermeld samen met het beeld nl. *'gestoffeerd Onze-Lieve-Vrouwebeeld met Kin op altaar'*. Voor de duidelijkheid zou dit altaar nog apart opgesomd moeten worden in de lijst opgenomen bij het ministerieel besluit.

En ten slotte stelt de commissie voor om te verduidelijken waarom in de definitieve lijst van cultuurgoederen van de Sint-Martinuskerk *'het gepolychromeerd houten beeld van de H. Jozef met Kind'* niet werd opgenomen.

8. Openbaar onderzoek. De commissie merkt ten slotte op dat in het merendeel van de beschermingsdossiers geen bezwaren werden geformuleerd in het kader van het openbaar onderzoek. Dit is positief en getuigt van het goede voorbereidende werk en het ruim overleg dat het agentschap uitvoerde voorafgaand aan de bescherming. Enkel voor de bescherming van het Spaans Hof, de Woning Van Haver en het Herenhuis Dorp 28 werd bezwaar ingediend. Het ging telkens om één bezwaar; steeds ingediend door de eigenaar.

Voor het Spaans Hof stelden de eigenaars de bescherming niet in vraag maar vroegen ze verdere toelichting omtrent de voor- en nadelen die een bescherming met zich meebrengt. In zijn antwoord merkt het agentschap op dat het niet evident is de voor- en nadelen van een bescherming op te sommen. Het agentschap stelt verder: *'In ruil voor de strengere renovatie- en restauratievoorschriften voorziet het agentschap Onroerend Erfgoed in diverse premiemogelijkheden.'* De commissie suggereert dat het agentschap in zijn antwoord tevens zou wijzen naar de beperkte financiële middelen die momenteel beschikbaar zijn en de lange wachtlijsten.

Voor de Woning Van Haver formuleerde de eigenaar in zijn bezwaarschrift volgende bezwaren: (a) de opgegeven intrinsieke waarden zijn niet van die aard dat zij aanleiding kunnen geven tot een beschermingsclassificatie, (b) de bescherming tast de individuele eigendomsrechten aan waarbij naar de toekomst het pand bij verkoop bezwaard wordt met een negatieve waarde depreciatie en een beknutting van de bestemmingsmogelijkheden van het pand. De commissie stelt vast dat dit eerste bezwaar door het agentschap nogal snel weerlegd wordt. In zijn verslag stelt het agentschap: *'Het door de reclamant geformuleerde bezwaar dat de opgegeven intrinsieke waarden niet van die aard zijn om een bescherming te verantwoorden, is onvoldoende onderbouwd om door het agentschap Onroerend Erfgoed als argument in aanmerking te nemen.'* Het is wel positief dat daarna nog overleg is geweest tussen het agentschap en de eigenaar. Hiervan bestaat evenwel geen officieel verslag.

In het geval van het herenhuis met tuin te Dorp 28 gaf de bezwaarindiener aan akkoord te gaan met de bescherming maar wenste enkele kleine technische correcties te suggereren in het inhoudelijke dossier. De commissie merkt op dat het agentschap rekening heeft gehouden met de punten die in het bezwaarschrift werden aangehaald. De gesuggereerde aanpassingen werden in het beschermingsvoorstel en in het ministerieel besluit doorgevoerd. De commissie stelt wel vast dat de correctie aan het onderschrift van de definitieve fotobijlage nog niet gemaakt werd.

9. Eindconclusie. Op basis van bovenstaande opmerkingen geeft de commissie een gunstig advies voor de definitieve bescherming van:
- het beboomd en gekasseid dorpsplein van Moerzeke en omgeving als dorpsgezicht,
 - de muziekkiosk als monument,
 - de parochiekerk Sint-Martinus als monument,
 - het 16de-eeuws 'Spaans Hof' als monument,
 - het herenhuis te Dorp 26 als monument,
 - het herenhuis te Dorp 28 als monument,
 - de Grafkapel priester Poppe met bijhorend Pius X-domein als monument,
 - de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkapel als monument,
 - de Onze-Lieve-Vrouwekapel met Onze-Lieve-Vrouw met Kindbeeld als monument,
 - de Onze-Lieve-Vrouw ter Noodkapel met lindebomen als monument,
 - de Sint-Jozefkapel met vier lindebomen als monument,
 - de Sint-Jozefkapel met lindeboom als monument,

- de Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkranskapel met lindeboom als monument,
- de Villa Drijgoten als monument,
- het Brouwershuis Van Bogaert als monument,
- de Woning Van Haver als monument,
- de Touwfabrikantenwoning als monument,
- het Herenhuis Engelbeen als monument,
- de Villa Louisa met tuin, hekwerk en bijgebouw als monument,
- de dokterswoning Vertongen als monument.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt
Voorzitter